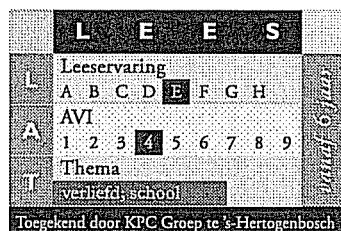

Kriebels

Auteur: Reina ten Bruggenkate

Illustraties: Harmen van Straaten

Genre: realisme

Aanvulling op Leeslatthema's: jaloezie

Aantal bladzijden: 72

1 Korte inhoud

Britt is de vaste oppas van Niels. Niels vindt Britt de leukste oppas die er is. Ze stoeit met hem, vertelt spannende verhalen, leest voor en neemt soms chips mee.

De school van Niels bestaat 10 jaar. Elke klas doet iets. De groep van Niels doet een dansje van elfjes en kabouters. Niels vindt dat maar niks. Hij moet met Ludie dansen, maar die heeft plakhanden. Mocht hij maar met Britt dansen.

Wanneer Britt weer eens komt oppassen is ze niet alleen. Ze neemt Chris mee, haar vriendje. Niels kan wel door de grond zakken. Wat doe je hier, wil hij zeggen, Britt is van mij! Woedend rent hij naar zijn kamer. Tegen Britt zegt hij dat hij buikpijn heeft. Als hij zachtjes naar beneden sluipt ziet Niels dat Britt en Chris zoenen! Britt brengt hem weer naar bed. Maar hij is nog steeds kwaad. Als Britt weer beneden is, schrijft hij *Britt, ik vind je stom!* op een vel papier. Dan krijgt hij een idee. Hij zal Britt eens flink laten schrikken. Hij trekt zijn schoenen aan, sluipt weer naar beneden, trekt zijn jas over zijn pyjama en glipt naar buiten.

Hij loopt naar het park. Aardedonker is het daar, best wel eng. Niels schrikt als hij twee ogen op zich ziet afkomen. Het is een hond. Tegen de eigenaar van de hond zegt hij dat hij aan het slaapwandelen was. Hij rent weg, de hond achter hem aan. Dan botst hij tegen iemand op: Chris! Weer thuis blijkt hoe erg Britt geschrokken is. Toch maken ze het weer goed en Chris is eigenlijk ook wel een leuke jongen.

Niels zit op voetbal. Op een zaterdagmorgen heeft hij een wedstrijd. Als hij zijn tas inpakt, ziet hij het papier met *Britt, ik vind je stom!* erop. Ernaast ligt een papier waarop staat: *Ik vind jou wél lief*, met een groot hart eromheen getekend en de naam van Britt eronder. Britt en Chris komen naar de wedstrijd kijken. Niels gaat Chris steeds leuker vinden.

In de klas komt een nieuw meisje, Tessa. Ze mag in de klas naast Niels gaan zitten. Als

ze weer gaan oefenen voor het feest blijkt dat Tessa goed kan dansen. Ze kan zelfs de split!

Omdat Niels niet wilde dansen heeft de juf speciaal voor hem een pak gemaakt. Dan kan hij een reus zijn. Maar het pak is veel te groot. Er komt een oplossing: Ludie mag reus zijn en Niels kan met Tessa dansen. Dat wil hij wel. Tijdens het oefenen botst Jos tegen Tessa aan. Ze wordt opgevangen door Niels, die haar plotseling een kusje geeft. Hij is verliefd!

Als Britt weer komt oppassen, is ze niet zo vrolijk als anders. Het is uit met Chris. Ze hadden ruzie. Niels bedenkt een plan. Hij neemt een envelop, zet de naam van Chris erop en stopt het papier van Britt met: *Ik vind jou wél lief* erin. Die brief doet hij in de brievenbus bij Chris.

Op de avond van het schoolfeest loopt de voorstelling in het honderd. Maar de zaal met alle ouders vindt het prachtig. Als hij de zaal inkijkt, ziet Niels Britt. En naast haar staat Chris! Het is weer aan. Dat komt natuurlijk door de brief. Maar hoe wist Chris dat Niels hem gestuurd had? Omdat er *Kris* met een *K* op de envelop stond. En wat zegt Niels tegen Britt en Chris? Ik heb ook verkering. Met Tessa. En ze kan de split.

2 Villa-aspecten

2a Inleidend tekstje

(De teksten met een grijze achtergrond komen uit het boek. De paginacijfers staan erbij.)

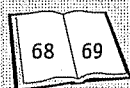
Kriebels wordt ingeleid met de volgende tekst:

Niels is verliefd. Op Britt. Britt past altijd op als zijn vader en moeder weg moeten. Er gebeurt iets. En Niels voelt zich ziek en boos. Heel boos. Op Britt. Worden Niels en Britt weer vrienden?

Verliefd zijn is een thema in *Kriebels*. Niels is verliefd op zijn oppas. Er gebeuren dingen in het verhaal, waardoor verliefdheid omslaat in boosheid. Door het tekstje op pagina 4 worden de kinderen aangespoord te letten op die omslag in gevoelens. Maar vooral om te lezen hoe het weer goed komt tussen Niels en Britt.

2b Villa Alfabet

Taalkamer

De muziek valt stil.

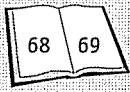
Maar in Niels' hoofd barst een orkest los.

Waarom horen deze zinnen toch wel bij elkaar?

Niels vindt het boek zo taai als stroop.

Maar dat geeft niet. Het is zo heerlijk knus samen met Britt.

En waarom horen deze bij elkaar?

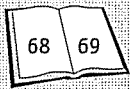

De voorstelling wordt een echte puinhoop.
De juf heeft haar handen voor haar gezicht.
Maar de zaal ligt plat.
En deze?

De lezers worden uitgedaagd om na te denken over de tegenstellingen die de zinnen uitdrukken. Bespreek met de kinderen dat de eerste zin telkens een beschrijving is van wat gebeurt. De volgende zinnen drukken gevoelens uit, die tegengesteld zijn aan de beschreven realiteit. Vertel dat schrijvers dit vaker doen. Het zorgt voor verrassingen en maakt het lezen spannender.

Vinden de kinderen dat dit gelukt is?

Kunnen de kinderen zelf een dergelijk zinnenpaar bedenken?

De 'even-alleen-zijn'-kamer

Denk hier eens over na:

Wat vindt Niels in het begin van het boek van Britt? En in het midden? En op het eind?

Wat vindt Niels eerst van dansen? En wat als hij met Tessa danst?

Wat vindt Niels allemaal van Chris?

In deze kamer van de Villa gaat het over gevoelens.

De eerste vraag probeert de kinderen na te laten denken over de ontwikkeling in de gevoelens van Niels voor Britt. Eerst is er geen leukere oppas op de hele wereld. Hij zou wel met haar willen trouwen. Dan komt Chris, een concurrent, op de proppen. Niels is jaloers en vindt Britt niet meer lief. Hij voelt zich verraden. Op het eind is Niels zelfs blij voor Britt als het weer aan is met Chris. Hij heeft inmiddels begrepen dat hij toch goede vrienden met Britt kan blijven, ook al heeft ze verking met Chris.

Dansen vindt Niels niet stoer. Vooral niet als hij het met Ludie moet doen. Hij maakt zelfs de oefeningen in de klas belachelijk. Maar als Chris hem vertelt dat dansen leuk is, juist als je het doet met het meisje dat je lief vindt, gaat Niels er anders over denken. Hij mag dansen met Tessa. En Tessa is leuk. Heel leuk. En ze kan goed dansen. Ze doet zelfs de split!

De gevoelens van Niels ten opzichte van Chris veranderen ook. Eerst is Chris de rivaal, waar hij erg jaloers op is. Britt is van hem en Chris pakt haar van hem af. Dan blijkt Chris toch wel een aardige jongen. Hij heeft ook verstand van voetballen en ze worden

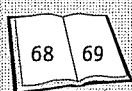
een soort kameraden. Dat hij Chris uiteindelijk erg graag mag, blijkt uit de brief die hij in zijn brievenbus stopt, als het uit is met Britt. Niels wil nu zelfs dat het weer aan is tussen Chris en Britt.

Vraag in de gesprekken met de kinderen zeker ook naar hun eigen gevoelens. Leidraad hierbij zijn de volgende vragen:

Niels was jaloers op Chris. Ben jij ook wel eens zo jaloers op iemand geweest?

Wat zou jij gedaan hebben als je Niels was, toen hij merkte dat het uit was tussen Britt en Chris?

Wat vind jij van dansen? Hangt dat ook af van met wie je moet dansen, net als bij Niels?

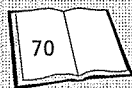
Toekomstkamer

Weet je nu of Chris en Britt gaan trouwen?
En Niels en Tessa?

De vragen van de Toekomstkamer zetten de kinderen aan het denken over het verdere verloop van het verhaal. Hun eigen fantasie wordt geprikkeld. Wat zou er gebeuren? Of wat zou er allemaal kunnen gebeuren? Geef voorzetjes:

Is de kans dat Britt en Chris gaan trouwen groter dan de kans dat Tessa en Niels trouwen? Waarom? Trouw je altijd met degene op wie je het eerst verliefd bent?

De auteur van dit boek heeft een e-mail aan de lezers geschreven.
De tekst luidt:

's Avonds laat. Het is donker in huis. Alleen in mijn werkkamer zijn de lampen aan. Onze hond Bobo slaapt aan mijn voeten. De kat Moppie ligt opgerold op bed. Tijd om te schrijven!

In mijn hoofd is het hele verhaal al klaar. Het is net een film. Nu moet het nog woorden krijgen. Soms schrap ik iets en begin opnieuw. Net zo lang tot het verhaal precies laat zien wat ik in mijn hoofd heb.

Dat is het leuke aan schrijven. Het boek moet spannend zijn, maar ook om te lachen. Jullie moeten steeds benieuwd zijn naar de volgende bladzijde. Dan pas ben ik tevreden.

'Kriebels' gaat over het gevoel dat je krijgt als je iemand erg leuk vindt. Dit boek heb ik geschreven omdat ik denk dat iedereen wel eens de kriebels krijgt. Of je nu zes jaar, zestien of zestig bent. Ik was zelf zes of zeven jaar toen mijn vriendje ineens een ander meisje op zijn step mee naar huis nam. Wat was ik verdrietig en boos! Toen was ik nog te klein om over dat gevoel te schrijven. Dus daarom heb ik het nu pas gedaan.

Reina ten Bruggenkate

Praat met de kinderen over de e-mail. De volgende elementen kunnen aan bod komen: *Tijd om te schrijven!* Reina ten Bruggenkate schrijft kennelijk laat in de avond. Waarom zou ze dat doen? Heeft ze geen last van de hond en de kat?

Het verhaal is een film in haar hoofd. Wat zou Reina ten Bruggenkate hiermee bedoelen? En wat bedoelt ze met de zin: *Nu moet het nog woorden krijgen?* Wordt de kinderen iets duidelijk van het proces van schrijven: dat je iets in je hoofd hebt, je schrijft het op en dan is het niet helemaal precies zoals je het in je hoofd had. Dus moet je schrappen en opnieuw schrijven.

Reina ten Bruggenkate probeert haar verhaal tegelijk *spannend en om te lachen* te laten zijn. Is dat gelukt? Waren de kinderen benieuwd naar de volgende bladzijde?

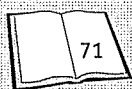
Herkennen de kinderen het gevoel dat je krijgt als je de kriebels in je buik hebt? Snappen ze de boosheid van Reina ten Bruggenkate toen haar vriendje een ander meisje op zijn step meenam? Zou ze daarom zo goed over het gevoel dat Niels had, toen hij merkte dat Britt verking had met Chris, kunnen schrijven?

2c Vragen naar aanleiding van de Villaatjes

Na de hoofdstukken 3, 6, 9 en 13 staan in het boek de Villaatjes afgedrukt. De vragen die daarbij horen en achter in het boek staan, zijn hieronder weergegeven.

Als u met de kinderen over het boek praat nadat ze het hebben uitgelezen, neem dan een selectie uit de vragen met hen door. Laat in eerste instantie de kinderen kiezen over welke vragen ze willen praten. Vraag dóór als er niet zo veel uitkomt. Vraag vooral weer naar eigen ervaringen en gevoelens in situaties die de kinderen zelf hebben meegemaakt.

U kunt er ook voor kiezen om de vragen meteen te bespreken als de hoofdstukken, waarop de vragen betrekking hebben, gelezen zijn.

Vragen na hoofdstuk 3, bladzij 25

1 Waarom vindt Niels het leuk dat z'n vader en moeder vaak weg moeten 's avonds?

Wat vinden de kinderen van Britt als oppas? Zouden ze zelf ook zo'n oppas willen?

2 Waarom denkt Niels bij het kabouterdansje aan Britt?

Hij is verliefd op Britt. Met haar zou Niels wel willen dansen!

3 Wat vind jij van Chris?

Chris is de rivaal van Niels. Maar doet hij vervelend tegen hem?

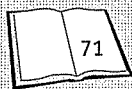
Vragen na hoofdstuk 6, bladzij 36

1 Wil Niels écht dat Britt en Chris hem niet vinden als hij in het donker loopt?

Hoopt Niels er niet op dat Britt en Chris hem achterna komen en hem zullen vinden? Laat de kinderen voorbeelden geven uit eigen ervaring: lelijk doen tegen je ouders, terwijl je juist wilt dat ze je knuffelen; ruzie maken met je broertje, terwijl je juist met hem wilt spelen.

2 Is het weer helemaal goed tussen Britt en Niels?

Dat is nog niet helemaal duidelijk. Maar het begin is er. Wijs op de overeenkomst van het kusje blazen op de bladzijden 8 en 36.

Vragen na hoofdstuk 9, bladzij 49

1 Stoer hè dat Niels het versje van de juf belachelijk maakt?
Of niet...?

Hoe zouden de kinderen reageren op het versje? Op welke andere manier kun je de juf duidelijk maken dat je het een beetje kinderachtig vindt?

2 Waarom zou Britt tegen Chris zeggen dat hij nummer twee en Niels haar eerste liefde is?

Misschien snappen de kinderen dat Chris en Niels in de ogen van Britt niet echt rivalen zijn. Niels is haar lieve 'oppaskind'. Op Chris is ze echt verliefd.

Vragen na hoofdstuk 13, bladzij 67

1 Wat heeft Niels geleerd van alles wat gebeurd is?

Stimuleer de kinderen om de relaties van Niels met anderen te analyseren: de ontwikkeling van de houding van Niels tegenover Britt, Niels' houding tegenover de meisjes in zijn klas, zijn houding tegenover Chris.

2 Vind je dat het boek een goede titel heeft?

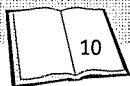
De kriebels zijn natuurlijk de vlinders in je buik die je voelt als je verliefd bent!

3 Extra Verdieping

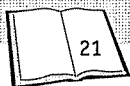
3a Praten over taal en gevoel

Hieronder staan enkele zinnen uit het verhaal die een sterke relatie met gevoelens uitdrukken. Bij iedere zin staan aanwijzingen om er met de kinderen over te praten.

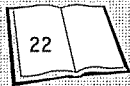
Hij knuffelt zich tevreden in zijn kussen.

Kunnen de kinderen het gevoel beschrijven dat deze zin bij hen oproept? Kunnen ze situaties bedenken, waarin zichzelf zich tevreden in hun kussen knuffelen? De zin geeft het gevoel weer dat je hebt als je helemaal geen nare dingen aan je hoofd hebt en je denkt dat het altijd zo zal blijven. Wanneer de kinderen er moeite mee hebben, helpt misschien de verwijzing naar de wintertijd, wanneer je in een koude slaapkamer langzaam lekker warm wordt onder de dekens.

Een kabouter voelt hij zich, een dwerg in pyjama.

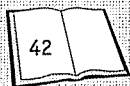
Niels is natuurlijk klein in vergelijking met de grote, sterke Chris. Maar veel meer dan de constatering van dat feit, drukt deze zin het gevoel van Niels uit. Hij voelt zich klein, heel klein. Dat wordt nog eens versterkt door de toevoeging een dwerg in pyjama. Vraag aan de kinderen of zij zich kunnen voorstellen hoe dat voelt. En: waarom zou Niels zich zo klein voelen? Wat voel je precies als je jezelf klein voelt?

Nu is hij pas echt misselijk.

Nu zitten zij met de chips en de cola.

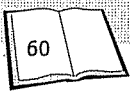
Hebben de kinderen door dat Niels eerst dééd of hij misselijk was, maar dat hij later echt misselijk werd van de warme melk? Of misschien ook wel van de hele situatie. Misselijk van boosheid en jaloersheid. Chris deed nu immers de chips en de cola met Britt! Speciaal voor hem, Niels, nam ze die toch altijd mee? Niels knuffelt zich nu helemaal niet tevreden in zijn kussen!

'Dit is Tessa,' zegt ze. 'Ze is nieuw en -

'Nee hoor,' zegt het meisje, 'ik ben niet nieuw. Ik ben zeven.'

Deze uitspraak (hebben de kinderen de humor in de zin herkend?) tekent meteen het karakter van Tessa. Op een nieuwe school, helemaal niet verlegen, laat ze zien wie ze is. Trots op haar leeftijd. Later in het verhaal blijkt dat ook uit de manier waarop ze de split demonstreert en de leiding neemt als de uitvoering in de soep dreigt te lopen. Laat de kinderen eens vertellen wat zij van Tessa vinden. Herkennen ze zichzelf in haar, of juist helemaal niet?

Daar zijn ze weer, de kriebels in zijn buik.

Komen die kriebels er omdat Tessa zijn hand grijpt en er zachtjes in knijpt? Of is het de spanning van de uitvoering voor een volle zaal? Laat de kinderen van beide mogelijkheden voorbeelden uit eigen ervaring vertellen. Laat ze andere situaties bedenken die kriebels in je buik opleveren.

Besprek tot slot dat schrijvers taal moeten gebruiken om wat de mensen in hun verhalen voelen, weer te geven. Laat de kinderen in *Kriebels* en in andere verhalen op zoek gaan naar meer voorbeelden van zinnen die gevoel beschrijven. Welke zinnen vinden ze het mooist?

Tekenaars kunnen in illustraties ook gevoelens uitdrukken. Laat de kinderen in *Kriebels* op zoek gaan naar illustraties, waarin ze het gevoel van de getekende personen herkennen. Laat ze die gevoelens vervolgens beschrijven met woorden.

3b Kennis van genres

Stel dat de schrijfster *Kriebels* als een sprookje had geschreven. Wat zou er dan anders in het verhaal gebeurd kunnen zijn? Laat ze flink hun fantasie gebruiken, en hun kennis van sprookjes!

Als de kinderen moeite hebben met deze opdracht kunt u de volgende aanwijzingen geven:

Zou het begin van het verhaal anders zijn?

Zou Niels een gewone jongen zijn geweest en waar zou hij wonen?

In een sprookje komen vaak goede en slechte personen voor. Wie zou er in *Kriebels* goed kunnen zijn? En wie slecht?

Sprookjes kunnen heel goed, maar ook slecht aflopen. Laat de kinderen een goede afloop én een slechte bedenken.

Als het verhaal een sprookje was, welke titel zouden ze het dan geven?

3c Praten over illustraties

Bij de illustraties, getekend door Harmen van Straaten, die te vinden zijn op de bladzijden 9, 20, en 30 zijn bespreeksuggesties opgenomen.

Wanneer het kind het Boekprofiel heeft ingevuld, neemt u dit erbij. Vond hij/zij de tekeningen goed passen bij het verhaal? Laat de kinderen vertellen waarom zij 'ja', 'weet niet' of 'nee' invulden. Vraag verder wat zij van de illustraties vinden, ook los van het verhaal. Spreekt de tekenstijl hen aan? Laat ze vertellen of de kinderen en situaties op de tekeningen 'levensecht' (realistisch) zijn. Zouden het ook foto's geweest kunnen zijn?

Kunnen ze vertellen hoe de illustrator tekent: veel lijntekeningen, veel ingekleurde vlakken, of een combinatie daarvan?

Vergelijk met de kinderen de tekeningen in dit boek eens met die in een ander boek. Zoek een boek uit waarin de illustrator een heel andere stijl van tekenen heeft. Laat de verschillen in tekenstijl benoemen. Let op zaken als grote lijnen – details, bijna alleen lijnen – vlakken, realistisch – schetsmatig, sfeer die de tekeningen oproepen, perspectief.

Bekijk samen de tekening op *bladzijde 9*.

Niels ligt in bed. Britt heeft hem net toegestopt. Hoe voelt hij zich? Als je zo de kamer van Niels inkijkt, is het net of je kijkt met de ogen van Britt. Ze staat nog even bij de deur en wenst hem welterusten. Zie je hoe Niels naar Britt kijkt? Kunnen de kinderen het gevoel beschrijven: je hebt net gestoeid, er is voorgelezen en nu ga je slapen, je voelt je plezierig, lekker veilig en warm in je eigen bed. Blijkt dit ook uit de tekening?

Nu de tekening op *bladzijde 20*.

Niels kijkt uit het raam van zijn kamer. Zie je de uitdrukking op het gezicht van hem? Kijkt hij blij, of juist helemaal niet? Hij heeft net gezien dat Britt achter op de fiets bij een jongen zit. Wat lees je op zijn gezicht? Verbazing, boosheid? Knap van Harmen van Straaten om met een paar puntjes en lijntjes die uitdrukking op het gezicht van Niels te zetten! Je kunt goed zien hoe Niels zich voelt.

Op *bladzijde 30* staat de tekening van Niels in pyjama buiten. Laat de kinderen de verhouding tussen de bomen en Niels ontdekken. De bomen zijn dik en groot. Ze passen niet eens helemaal in de tekening. Niels is kleintjes. Waarom zou de tekenaar dit gedaan hebben? En zijn de bomen alleen donker omdat het nacht is? Of is dat ook gedaan om nog duidelijker uit te laten komen dat Niels zich toch niet op zijn gemak voelt, zo alleen in het donker tussen de bomen? Als je naar deze tekening kijkt, kun je je goed indenken hoe Niels zich moet voelen.

4 Verwerking

Voor verdere verwerking is een aantal kopieerbladen opgenomen die verwerkingsactiviteiten bieden.

4a is het Boekprofiel.

4b een creatieve schrijfp opdracht.

4c de brief aan Reina ten Bruggenkate, de schrijfster van *Kriebels*. Natuurlijk kunnen kinderen hierin ook over hun eigen kriebels schrijven.

4d tenslotte, is het titelblad.

()

()

()

()